

J A Z Y K O V E D N É

Š T Ú D I E

XXXII

**Prirodzený vývin jazyka
a jazykové kontakty**

VEDA
vydavateľstvo
Slovenskej
akadémie
vied
Bratislava
2015

OBSAH

Pavol Žigo	11
Slovo jubilanta	
Miroslav Dudok	13
Pánovi profesorovi Pavlovi Žigovi z úcty a vďaky	
Jana Pekarovičová	17
Pavol Žigo a Studia Academica Slovaca alebo Dejiny jazyka ako súčasť etnolingvistickej a interkultúrnej kompetencie	

I. PRIRODZENÝ VÝVIN JAZYKA V INTERDISCIPLINÁRNYCH A VŠEOBECNOLINGVISTICKÝCH SÚVISLOSTIACH

Juraj Dolník	27
Prirodzenosť vo vývine jazyka	
Zuzanna Topolińska	37
O kategorii „czynnika towarzyszącego”	
Анжаліка Садоўская	42
Беларуская этналінгвістычная лексікаграфія ў кантэксце славянскай	
Daniela Slančová – Jana Kesselová	50
Prirodzený vývin lexiky a gramatiky v ranej ontogenéze reči (na materiáli substantív a gramatickej kategórie pádu)	

II. HISTORICKÁ LINGVISTIKA A DIALEKTOLÓGIA

1. LEXIKOLÓGIA A LEXIKOGRAFIA

Жанна Ж. Варбот	61
К этимологии зап.-слав. <i>toparka/toporka</i>	
Славка Керемидчиева	64
Полисемия и омонимия в родопската макродиалектна система	
Stanislava Kloferová	70
К lidové etymologii v nářečích	
Lubor Králik	77
К problému etymologickej totožnosti slova: príspevok k štúdiu slovensko-inojazykových lexikálnych kontaktov (na materiáli Historického slovníka slovenského jazyka)	
Jana Skladaná	83
Slovná zásoba slovenčiny v minulosti a v súčasnosti (Kontakty s inými jazykmi)	
Renáta Ondřejková	92
Kuchyňa a kuchynská lexika v predpisovnom období slovenského jazyka	
Anna Maričová	101
Cudzia lexika v staropazovskom nárečí	
Libuše Čižmarová	110
<i>Branzole</i> a <i>brazolety</i> : k dvěma českým a slovenským přejímkám a jejich nářečným variantám	
Petra Přadková	116
Pojmenování peroutky v českých nářečích	

Eubica Dvornická – Dagmar Šimunová	121
Perspektívy spracovania slovenskej nárečovej frazeológie	
Miloslav Smatana	138
Krátke zastavenie v polovici cesty (ďalšia etapa riešenia grantového projektu Slovník slovenských nářečí)	
Христина Дейкова	148
Za njakoi balčanski zaeмки v bŕlgarskite dialektни пунктове на „Общославянския лингвистичен атлас“ (върху материал от т. „Болгарские материалы“, 2013)	
Martin Chochol	153
55 rokov prác na Slovanskom jazykovom atlase	
2. GRAMATIKA A FONOLÓGIA	
Janusz Siatkowski – Dorota Krystyna Rembiszewska	163
Zróźnicowanie morfologiczne wyrazu * <i>orme</i> ‚ramię‘ w językach i dialektach słowiańskich	
Adriana Ferenčíková	172
Poznámky o niektorých syntaktických osobitostiach novohradských nářečí	
Марјан Марковиќ	180
Предлошката секвенца <i>od пред</i> како средство за просторна и временска кондензација	
Ангелина Панчевска	185
Деиксата во прилозите за време во дијалектите на македонскиот јазик	
Juraj Vaňko	189
Princíp analógie pri vývine prézentných tvarov slovesa v slovenčine a v iných slovanských jazykoch	
Renáta Kamenárová	195
Gramatické kategórie maskulín a ich vplyv na vývin západoslovanských jazykov	
Jadwiga Waniakowa	203
Osobliwe procesy fonetyczne w gwarowych wyrazach zapożyczonych na przykładzie nazw roślin	
Vít Boček	211
Znovu ke změně <i>g > γ > h</i> ve slovanských jazycích	
Saša Vojtechová Poklač	220
Hláskoslovie dolenských nářečí medzi riekou Krkou a pohorím Gorjanci v Slovinsku. Diferenciačné a integračné znaky areálu v porovnaní s jeho okolím	
Anna Ramšáková	229
Hláskoslovné zmeny diferencujúce kysucký nářečový areál	
Marianna Sedláková – Jozef Bilský	238
Nářečie bardejovskej Dlhej Lúky po viac ako polstoročí od výskumu F. Buffu	

III. ONOMASTIKA

1. TEORETICKÉ OTÁZKY ONOMASTIKY

Milan Harvalík	247
Česká a slovenská onomastika ve vzájemných souvislostech	
Ján Bauko	254
Komparácia slovenských a maďarských onomastických termínov	

Jaromír Krško Komunikačná rovina propriálneho systému	263
Марына Кажарновіч Канататыўны патэнцыял уласнага імя	269
Mária Imrichová Transonymizácia ako lexikálny jav	275
Alexandra Chomová Posesívne vs. neposesívne a propriálny systém	283

2. TOPONYMIA

Rudolf Šrámek Potreba slovníku slovanských topolexémů a topoetymonů	301
Rudolf Krajčovič Význam motivačného faktora vo výskume historickej toponymie	312
Milena Šipková K interpretaci pomístních jmen typu <i>Krobotů / Pekařů les</i> na Moravě a ve Slezsku	316
Pavel Štěpán Teritoriální příznakovost formantů v anoikonymii	322
Stanislava Spinková K anoikonymům <i>Čtvrť, Protičtvrť, Tříčtvrtníky</i> apod. na Moravě a v české části Slezska	331

3. ANTROPONYMIA

Leon Sokolovský Typológia priezvisk šľachtických rodov v Malohonte z pohľadu histórie ich pôvodu (1688 – 1802)	339
Anna Divičanová Stratené tradície: zmena krstných mien v poslednom polstoročí v prostredí Slovákov v Maďarsku	346
Alžbeta Uhrinová K písaniu mien na cintorínoch v Békešskej Čabe	354
Anna Makišová Slovenské priezviská vo vojvodinskom kontexte	363
Jana Pleskalová Vývoj přezdívek v češtině	371
Martina Ireinová – Hana Konečná Jméno <i>Pavel</i> a jeho obměny v českých nářečích a v pomístních jménech na Moravě a ve Slezsku	378
Tatiana Laliková Podoby mena <i>Žigmund</i> v antroponymii a v anojkonymii	387

IV. SYNCHRONNA DYNAMIKA JAZYKA V KOMPARÁCII A KONTAKTOCH

Slavomír Ondrejovič Skice k jazykovému obrazu novohradskej metropoly	397
Oľga Orgoňová – Františka Šmajdová Miesto profesionalizmov v národnom jazyku a ich vzťah k iným semivarietám	409

Ivan Červeň	421
Poznámky neязыkovedca k vlastným jazykovým prehreškom	
Peter Ďurčo	426
K princípom kolokačnej lexikografie (Extrakcia a spracovanie kolokácií s adjektívami)	
Martina Ivanová	438
Viacslovné pomenovania s prevzatými komponentmi v slovenčine	
Anna Rácová	446
Tvorenie abstraktných názvov deja v slovenskej rómčine	
Eva Tibenská	455
Posesívnosť – zhody a rozdiely v jej myšlienково-jazykovom spracovaní (Porovnávacia štúdia slovensko-poľsko-chorvátsko-rusko-bulharská)	
Miroslava Avramovová	464
Obstarožnejší rovná sa obstarožný? Adjektíva vyjadrujúce odlišnú mieru vlastnosti a ich spracovanie vo výkladovom slovníku	
Marta Vojteková	475
Kategória stupňovania adjektív v slovenčine a poľštine	
Katarína Gajdošová	482
„Ako hovoria Česi, jak říkají Slováci“ – metajazykové komentáre pri kontaktoých javoch v slovenských a českých textoch	

V. VONKAJŠIE DEJINY JAZYKA

Miroslav Dudok	499
Juraj Ribay v slovenskom a českom jazykovednom kontexte	
Ivor Ripka	506
Ján Kollár a jeho etymológie v Rozpravách o menách...	
Ján Kačala	512
Paulinyho Štruktúra slovenského slovesa na začiatku bádania vo vetnej sémantike	
Petr Malčik	518
František Trávníček a otázka československého jazyka	
Sándor János Tóth	521
Nemecká, česká (slovenská) a maďarská verzia Weberovho Amuleta (1644 – 1645) v jazykovom porovnaní	
Marta Hulková	529
Jazykové podoby textov a hudba v domácich hymnologických prameňoch zo 17. storočia	
Lubomír Chalupka	537
Pokusy o zavedenie slovenských odborných termínov v domácich hudobnoteoretických textoch z 19. storočia	
Mária Žiláková	545
Vplyv jarmočnej/letákovkej literatúry na obradný jazyk Bánhid'ňanov	
Martina Kopecká	551
Návrhy na klasifikáciu slovenských slovies a ustáľovanie slovesných tvarov v prvej polovici 20. storočia	
Gabriela Múcsková	567
Polemika o jazyku ako prameň poznávania dejín spisovného jazyka v kontexte jazykovej politiky alebo O purizme v jednej „zabudnutej“ diskusii	
Radovan Garabik – Michaela Kajanová	577
Digitalizácia a anotácia Prameňov k dejinám slovenčiny	